

realitatem seu esse nullis limitibus circumscriptum; ast minime exigit continere realitatem physicam mundi vel aliarum substantiarum, secundum *eundem modum*, quo his inest. Sicut ergo homo non desinit esse perfectior planta, ex eo quod realitatem physicam plantæ in se formaliter non continet, vereque et proprie perfectior planta nuncupatur et existit, quia hujus realitatem et perfectionem virtualiter et eminenter continet, ita ad hoc quod Deus vere et proprie dicatur infinitus ac continens omnem realitatem et esse, opus non est ut realitatem physicam et esse inferiorum rerum formaliter in se contineat, sed sufficit quod contineat eminenter. Quod quidem Deo congruit, quia ejus essentia est ipsum esse purum et simplicissimum, nulli non esse admixtum; namque, ut habet D. Thomas, (1) «rei quæ est suum esse, competit esse secundum totam essendi potentiam... Deus igitur, qui est totum suum esse, habet esse secundum totam virtutem ipsius esse: non potest ergo carere aliqua nobilitate, (perfectione vel realitate) quæ alicui rei conveniat.»

Objic. 3.º Repugnat existentia plurium substantiarum: ergo mundus vel non existit, vel est eadem substantia cum Deo. Prob. ant. Si supponantur plures substantiæ, vel habent eadem attributa, vel diversa: si primum, nequeunt distingui, quia quæ habent eadem attributa habent eandem essentiam: si secundum, vel hæc attributa sunt *essentialiter* diversa, et tunc ipsa essentia erit diversa, ac proinde jam non erit substantia, quia omnes res, quarum attributa sunt essentialiter diversa, non habent eandem essentiam: vel sunt diversa *accidentaliter*, et tunc ipsæ essentiæ, cujus sunt attributa, accidentaliter solum differunt, ac proinde non secundum essentiam vel substantiam: ergo.

Resp. Neg. ant. Ad prob. dist. primam part. ant. Quæ habent eadem attributa, habent eandem essentiam *specificè* vel *genericè*, conc. *numero*, neg. Et similiter dist. alteram part. Ipsa essentia erit diversa *in ratione entis seu essentiæ determinatæ*, conc. *in ratione communi substantiæ*, neg. Argumentum hocce, quod est veluti Aquiles pantheismi, con-

(1) *Sum. cont. Gent.* l. 1.º cap. 28.

temptibili æquivocatione totum nititur, dum fit transitus ab unitate specifica, et generica seu universali, ad unitatem individualem et singularem; ac similiter, dum ratio vel notio essentiæ determinatæ confunditur et identificatur cum notione generali substantiæ. Etenim, vel minima mentis reflexio sufficit ad agnoscendum, duas substantias numero distinctas, v. gr. Petrum et Paulum, posse habere *eandem* vel potius similia attributa specifica aut generica, ut libertatem, rationalitatem, sensibilitatem, quamvis non habeant *eandem* numero; quia libertas atque sensibilitas quæ sunt in Petro, numerice distinguuntur a libertate et sensibilitate quæ sunt in Paulo. Similiter, ex hoc quod anima hominis v. gr. et lapis, habeant attributa *essentialiter* diversa, legitime colligitur ipsorum naturas vel intimas essentias inter se differre, ast minime colligitur, ea differre in ratione communi *substantiæ*. Siquidem, quantumvis realiter et essentialiter inter se differant, quatenus essentia vel natura animæ includit rationalitatem, sensum, indivisibilitatem, spiritualitatem, etc. quæ lapidi non conveniunt, id tamen nihil obstat quominus lapis, non secus ac anima rationalis, sit essentia determinata, excludens inhærentiam in subjecto; quod sufficit ad hoc quod sit vera substantia, et substantia numerice distincta ab anima rationali, quamvis habeant alioquin aliqua attributa essentialiter diversa.

ARTICULUS SECUNDUS.

De origine mundi.

Integra de mundi origine controversia, ex recta idea creationis, tota quanta est, dependet. Igitur, antequam mundi initium per creationem adstruatur, philosophia christiana notionem creationis exponere ac enucleare debet. Sit itaque

§ I.

De notione creationis.

res philosophi christiani, quos inter eminent D. Thomas et Suarez, plurima, eaque aptissima et valde philoso-

phica, de creatione disputarunt; (1) quæ quidem nos, quoniam brevitatis legibus constringimur, sequentibus summam exponimus.

1.º Primum ens, inquit D. Thomas (2) et prima vita, et primus intellectus, sunt unum et idem, quod est Deus... Est enim duplex modus causandi: unus quidem, quo aliquid fit præsupposito altero; et hoc modo dicitur fieri aliquid per informationem (dum, seu quatenus forma vel realitas aliqua, vel educitur vel ponitur in subjecto præexistente), quia illud quod posterius advenit, se habet ad id quod præsupponebatur per modum formæ. Alio modo, causatur aliquid nullo (subjecto) præsupposito; et hoc modo dicitur aliquid fieri per creationem. Quia ergo intelligere præsupponit vivere, et vivere præsupponit esse, et esse nihil aliud præsupponit prius, inde est quod primum ens dat esse omnibus per modum creationis. Ex quibus D. Thomæ verbis inferre licet sequentia:

a) Actio quæ creatio nuncupatur, a quavis alia actione in eo præsertim discriminatur, quod nihil præter seipsam et causam efficientem a qua procedit, necessario præsupponit: hoc est, causa creans, quatenus creans, suis ipsius existentiam tantum necessario præsupponit, nec a re ulla extra se dependet. Dico necessario, quia non repugnat, dum aliquid creatur, existere de facto res alias præter et extra causam creantem, ita tamen ut actio creatrix, minime ab eis pendeat ac sine ipsarum existentia æque possit existere, ut revera contingit dum Deus rationalem animam creat.

b) Entia omnia quæ in mundo cernuntur, continentur et clauduntur aliquo ex his tribus gradibus fundamentalibus, esse, vivere et intelligere; quorum duo postremi, primum; primum vero, nullum alium præsupponit.

c) Ergo omnia quæ existunt, eo ipso quod habent esse,

(1) Utinam posteri, veteres illos secuti ac imitati fuissent in re hac! Sed fato nescio quo effectum est, ut postremis sæculis atque hac ipsa nostra ætate, in philosophicis libris, vix verbum apponeretur circa creationem, ex quo via sternebatur confusioni, nec quid solidi opponi poterat pantheismi commentis et erroribus.

(2) *Comm. in lib. de Caus.* lect. 48.

quod quidem ex se nullam aliam realitatem præsupponit, et simul præsupponitur a vivere et intelligere, quibus omnes aliæ existentie continentur, nequeunt incipere existere nisi ex nihilo, hoc est, *per modum creationis*, ut loquitur ipsemet D. Thomas, ac proinde, creatio nihil præsupponit necessario nisi ipsam causam creantem.

2.º Itaque, creatio definiri potest: *productio seu effectio entis subsistentis, ex nihilo sui*. Dicitur *entis subsistentis*, quia id quod per creationem producitur, aut debet esse ens subsistens, ut sunt substantiæ completæ et anima rationalis, aut saltem produci per modum subsistentis, sicut si Deus crearet accidens separatim a subjecto.

Et ratio est, quia hoc ipso quod creatio excludit omne subjectum præsuppositum, id quod creatur, debet in se et per se existere, absque ulla dependentia vel relatione a subjecto aliquo. Unde merito docet D. Thomas, quod terminus proprius ac per se creationis solum est substantia potens per se existere, et non accidentia, nec etiam formæ ipsæ substantiales, quæ sine materia existere nequeunt: «Cum enim fieri, inquit, (1) terminetur ad esse, proprie ei convenit fieri, cui convenit per se esse, scilicet, rei subsistenti. Unde nec materia, nec forma, nec accidens, proprie dicuntur creari, sed concreari; proprie autem creatur res subsistens.» Additur *ex nihilo sui*, quia creatio non præ se fer nihilum absolutum, cum potius prærequirat existentiam entis necessarij, sed nihilum materiæ vel subjecti ex quo res creata fiat aut pendeat; nam ideo dicitur, ait D. Thomas, (2) aliquid ex nihilo fieri, quia fit quidem, sed non præexistit aliquid ex quo fiat. (3) Similiter, cum nihilum rationem causæ habere

(1) *QQ. Disp. De Pot.* q. 3.º art. 1.º ad 12.º

(2) *Ibid.*, art. 1.º

(3) Apposite quoque ad rem Suarez: «Illa autem particula *ex nihilo*, (quæ ponitur) ut distinguat hanc actionem (creationem) ab aliis, excludit omnem concursum causæ materialis, et dependentiam rei quæ creatur ab aliquo subjecto, ut recte exponit Anselm. in *Monol. c. 8.* ita ut idem sit dictum *ex nihilo*, quod *ex nullo subjecto*; atque ita distinguitur hæc actio ab alia quæ est per educationem de potentia subjecti: hæc namque duæ actiones adæquate dividunt omnem efficientiam.» *Metaphys.*, Disp. 2.º, sect. 1.º

nequeat, dum creatio nuncupatur productio ex nihilo, particula *ex* non veram causam materialem, sed ordinem tantum rationis designat, quatenus concipimus effectum creatum existere *post* nihilum sui. Qua in re scite D. Thomas: «Cum dicitur aliquid ex nihilo fieri, hæc propositio *ex*, non designat causam materialem, sed ordinem tantum, sicut cum dicitur: *ex mane fit meridies.*» (1)

5.º Atque ex præfata creationis notione merito colligit D. Thomas, creationem esse actionem Deo ita propriam, ut nulli creaturæ, aut conveniat, aut communicari possit. Quod quidem, ut aliæ prætermittantur, triplici ratione ostendit idem Stus. Doctor: 1.^a quia ordo et præstantia actionum, respondet ordini et præstantiæ agentium; unde creatio, quæ est prima et nobilissima actionum, solum respondet primo et nobilissimo agenti, quod est Deus: «Cum enim secundum ordinem agentium, ait ille, (2) sit ordo actionum, eo quod nobilioris agentis nobilior est actio, oportet quod prima actio, sit primi agentis propria: creatio autem est prima actio, eo quod nullam aliam præsupponit, et omnes aliæ præsupponunt eam, est igitur creatio, propria Dei solius actio, qui est agens primum.»

2.^a Creatio respicit tanquam proprium effectum seu terminum, *esse simpliciter*, hoc est, totum et integrum esse rei productæ, nihil ejusdem præsupponens; actio vero causæ creatæ non respicit, nec pro termino habet esse simpliciter seu totale rei, ad quam producendam agit, sed semper præsupponit aliquid in quo recipiatur ejus actio; ac proinde, non producit nec respicit tanquam proprium terminum esse simpliciter, sed esse hoc vel illud determinatum.

3.^a Creatio est productio rei subsistentis secundum totam suam substantiam: ergo res creata, qua talis, nequit produci nisi ab agente, cujus actio sit ipsa sua substantia et essentia: sed id proprium est solius Dei, per ipsam suam substantiam et essentiam agentis; nam agere in substantiis creatis est quid accidentale: ergo creatio soli Deo competit.

(1) *Sum. Theol.* 1.^a P., q. 45, art. 1.º

(2) *Sum. cont. Gent.*, lib. 2.º, cap. 21.

4.º Quod vero creandi vis sive actio, nec communicari possit ulli creaturæ, ostendit idem D. Thomas, ex eo quod creatio involvit rationem potentiæ infinitæ; ex quo merito colligit, vim creandi, creaturæ non posse competere aut inesse, nec etiam instrumentaliter. «Actio alicujus, inquit (1), etiamsi sit ejus ut instrumenti, oportet ut ab ejus potentia egrediatur. Cum autem omnis creaturæ potentia sit finita, impossibile est quod aliqua creatura ad creationem operetur, etiam quasi instrumentum; nam creatio infinitam virtutem requirit in potentia a qua egreditur; quod quinque rationibus apparet. Prima est ex hoc, quod potentia facientis proportionatur distantia quæ est inter id quod fit et oppositum ex quo fit; quanto enim frigus est vehementius et fit a calore magis distans, tanto majori virtute caloris opus est, ut (corpus) ex frigido fiat calidum. *Non esse* autem simpliciter, in infinitum ab *esse* distat; quod ex hoc patet, quia a quolibet ente determinato plus distat *non esse*, quam quodlibet ens, quantumcumque ab alio ente distans inveniatur. Et ideo ex omnino non ente aliquid facere, non potest esse nisi potentiæ infinitæ.»

5.º Ex lucisque expositis infertur, veram ac christianam ideam creationis, toto celo differe ab idea creationis, quam Cousin cum moderno Eclectismo sibi confingit, dum docet creationem nihil esse aliud quam productionem actus liberi, ita ut nos dum aliquam actionem liberam elicimus, veram creationem ponamus, non secus ac Deus dum universum produxit (2). Ex quo consequitur, quod creatio eclectica Cousin non est productio rei ex nihilo sui, sed potius productio rei ex ipso subjecto producente.

(1) *QQ. Disp. De Pot.* q. 3.^a, art. 4.º

(2) Inter alia hæc habet: «Créer c'est une chose qui n'est pas si difficile à concevoir, car c'est une chose que nous faisons à toutes minutes; en effet, nous créons toutes les fois que nous produisons un acte libre... Nous créons de rien, en ce sens que la matière de notre action n'est pas en dehors de nous... La création divine est de la même nature. Dieu en créant l'univers, ne le tire pas du néant... il le tire de lui-même, de cette puissance de causation et de création dont nous possédons une image.» *Introd. à l'histoire de la Phil.*, lect. 5.^a, pag. 100.

6.º Nec minus a creatione philosophiæ christianæ abhorret, id quod idem Cousin docet circa necessitatem creationis (1). Cum enim Deus, utpote ens perfectissimum ac infinitum, sibi sufficiat, nullo extra se indiget, nec ex mundi productione et existentia perfectio aliqua eidem accrescere potest. Unde creationis necessitatem adstruere, idem est ac Dei notionem, simulque existentiam ejusdem in ratione entis infiniti ac perfectissimi subvertere. Præterquam quod, si Deus mundum ex necessitate et non libere conderet, nobilissima perfectio ei dasset, nempe, libertas, cum in operibus seu actionibus quæ *ad intra* dicuntur, quia ad ipsum Deum terminantur, ut dum seipsum intelligit et amat, necessitati subjiciatur. (2) Cæterum, hæc cousiniana doctrina, nihil est aliud quam corollarium præcedentis. Semel namque posito, Deum mundum creare et educere, non ex nihilo, sed ex seipso sive ex propria substantia, prout Cousin loquitur, (3) jam prono alveo consequitur, mundi creationem non esse minus necessariam quam ipsam Dei substantiam, ex qua educitur et creatur.

7.º Quod attinet ad creationis cognoscibilitatem, in ea versamur sententia, notionem creationis vires *physicas* rationis humanæ minime superare, bene tamen ejusdem vires *morales*. Unde rejicienda, tum sententia traditionalistarum,

(1) «Il suit non-seulement que la création est possible, mais qu'elle est nécessaire.» *Ibid.*, pag. 102.

(2) Vid. D. Th., *Sum. Theol.*, 1.º 2.º q. 6, art. 3.º *Opusc.* 14, cap. 9. *De Pot.*, q. 3.º, art. 15. *Sum. cont. Gent.*, lib. 2.º, cap. 23 ubi multiplici ratione demonstrat creationis libertatem, ex quibus speciminis loco, hanc exseribimus: «Quidquid non implicat contradictionem subest divinæ potentiae, ut ostensum est: multa autem non sunt in rebus creatis, quæ tamen si essent, contradictionem non implicarent... Multa igitur subsunt divinæ potentiae, quæ in rerum natura non inveniuntur. Quicumque autem, eorum quæ potest facere, quædam facit et quædam non facit, agit per electionem voluntatis, et non per necessitatem naturæ: Deus igitur non agit per necessitatem naturæ, sed per voluntatem.»

(3) «Dieu crée donc en vertu de sa puissance créatrice; il tire le monde, non pas... du néant qui n'est pas, mais de lui qui est le principe de l'existence... Il y a plus; Dieu crée avec lui-même.» *Ibid.*, pag. 102.

qui creationis ideam vires rationis humanæ prorsus et absolute superare autumant, eamque ex sola Dei revelatione hauriri posse contendunt; tum sententia rationalistarum quorundam, qui hanc ideam soli rationi adscribunt, absque ope, seu potius, negata Dei revelatione, ex qua notio ista illuxit et elucescit. Quod si priores oppido falluntur, cum nihil sit in notione creationis quod, absolute loquendo, vim et captum rationis superet, turpius profecto errant rationalistæ cum ex ipsa philosophiæ historia aperte constet, cunctos, etiam maximos gentiliam philosophos, si Aristotelem fortasse excipias, (1) creationem penitus ignorasse.

§ II.

De mundi origine per creationem.

Si philosophos, sive veteres, sive recentiores qui creationis notionem, vel non capiunt, vel rejiciunt, audiamus, mundus productus fuit, vel ex fortuito atomorum concursu, ut Leucippo et Epicuro placuit; vel ex infecta et præexistente materia, prout Plato cum pluribus e veteribus affirmavit; vel ex ipsa Dei substantia, sicut Pythagoras, Neoplatonici ac generatim universi pantheistæ autumant. Missa igitur prima sententia, utpote nimis aperte sensui communi et rationi adversante, ut reliquas breviter perstringamus, antequam creatio mundi stabilietur, sit

(1) Fortasse, inquam, quia ejus mens de re hac non satis apertè constat. Sunt tamen plures philosophi et critici, e veteribus præsertim, qui ideam aliquam saltem imperfectam creationis Aristoteli tribuunt; cui quidem opinioni favent textus quidam ex ejus operibus, ac præsertim, nostra sententia, verba quæ habet in lib. *De Mundo*, dum scribit: «Quasi flagitium esset in disputatione rerum mundi, præterire id quod summum in mundo habetur. Itaque, vetus fama est, et quidem hæreditaria mortalium omnium, universa a Deo et per Deum nobis esse constituta.»

THESIS 1.^a

Mundus originem ducere non potuit ex materia non facta et a se existente.

Prob. 1.º ex his quæ superiori articulo adversus pantheismum disputavimus. Etenim, si mundus, ut demonstratum est, necessario ab alio processit, repugnatque ipsum non esse factum aut a se existere, a fortiori id repugnabit de ejusdem materia, quæ pars est, eaque minus nobilis, hujus mundi.

Prob. 2.º Si Deus mundum condidisset ex materia non facta præsupposita et a Deo independenti, hujusmodi materia existeret a se, essetque ens absolute necessarium: ergo esset ens perfectissimum ac infinitum. Prob. cons. 1.º Quod a se ipso, ex absoluta necessitate, ac cum omnimoda independentia ab alio existit, continere debet omnes perfectiones et realitates possibles; siquidem, nihil esse supponitur, quod ejus esse et realitatem possit limitare. 2.º Ideo Deus est infinitus cunctasque possibles perfectiones et realitates continet, quia a se et necessario existit, nihilque habet supra se a quo dependeat et limitari possit: contra vero, creaturæ, ideo sunt necessario finitæ et admixtæ imperfectionibus, quia non a se et necessario, sed ab alio et contingenter existunt: ergo si materia a se, necessario et independentem a Deo et quovis alio ente existit, omnes possibles perfectiones et realitates absolute possibles, seu quæ contradictionem non implicant necessario continere debet, ac proinde erit ens infinitum ac perfectissimum, immo, ipsa erit verus Deus.

THESIS 2.^a

Nec minus absurdum est dicere, mundum ex Dei substantia emanavisse.

Prob. 1.º ex his omnibus quæ præcedenti articulo dicta sunt adversus pantheismum, ejusque fundamentale dogma, constitutum in identificatione mundi cum Deo.

2.º Dum dicitur quod mundus ex Dei substantia emanavit, vel emanatio ista sumitur *indivisibiliter*, ita ut mundus sit veluti *expansio* quædam substantiæ divinæ; vel sumitur

divisibiliter, ita ut mundus sit pars quædam divinæ substantiæ, quæ in mundum quasi transeat vel transformetur; omnes namque pantheistarum sententiæ de re hac, ad aliquam ex his duabus tandem necessario revocantur. Si primum, mundus non distinguitur realiter a Deo, recurruntque proinde absurda et contradictiones, quæ supra exposita manent, ut quod Deus sit simul necessarius et contingens, materialis et spiritualis, mutabilis et immutabilis, perfectus et imperfectus, etc. Si secundum; ergo substantia Dei dividi potest in partes: ergo non est ens simplex sed compositum, ac proinde mutabile; verbo: non est Deus, nam, ut in Theodicea demonstrabitur, Deus, vel non existit, vel si existit est ens simplicissimum, indivisibile, ac immutabile.

THESIS 3.^a

Mundus per solam creationem ex nihilo ab Omnipotenti Deo perfectam, oriri potuit.

Quamquam hæc thesis probatione non indiget, utpote corollarium quod necessario sequitur ex confutatione aliarum sententiarum, demonstratur tamen breviter:

Mundus, utpote finitus, mutationibus et imperfectionibus obnoxius, contingens, materialis et divisibilis, a seipso existere nequit, sed necessario productus fuit ab alio, ac proinde a Deo; nam etiã dato et non concesso, quod ille alius non esset Deus, sed res aliqua superior mundo, ejusmodi res, vel producta fuit ab alio quousque deveniatur ad ens a se existens, quod est Deus; vel a se existit nec ab alio producta fuit, et tunc est ipse Deus; atqui id quod productum fuit ab alio, ex seipso fuit aliquando nihil, saltem pro instanti pro quo productum fuit: ergo hoc ipso quod mundus productus fuit ab alio, necessario productus fuit ex nihilo sui et cujuscumque subjecti. Ergo mundus per creationem et non aliter incepit esse; nec enim creationis nomine aliud quidpiam intelligitur aut significatur, nisi productio rei ex nihilo sui aut subjecti præexistentis.

Corollaria:

1.^m Infertur ex dictis in hocce articulo, creationem esse quidem veram actionem, non vero mutationem proprie ac in rigore philosophico; quia ad mutationem proprie dictam

requiritur quod subjectum aliquod præexistens transeat ab uno statu ad alium, acquirens, vel amittens aliquam realitatem: quod sane locum non habet in creatione, per quam ipsum totum subjectum fit. Ad rem D. Thomas: (1) «In omni mutatione vel motu, oportet esse aliquid aliter se habens nunc quam prius; hoc enim, ipsum nomen mutationis ostendit. Ubi autem tota substantia rei in esse producitur, (ad existentiam perducitur) non potest esse aliquid (subjectum) idem, aliter et aliter se habens, quia illud non esset productum sed productioni præsuppositum: non est ergo creatio mutatio.»

2.^m Ergo creatio est actio ex sua natura instantanea, tum quia hic modus agendi, utpote perfectissimus, Deo competit, tum quia nullam prærequirit dispositionem ex parte subjecti vel materiæ, prout contingit in agentibus creatis. (2)

3.^m Ergo repugnat mundum esse æternum, saltem quoad entia successiva, ut sunt motus localis, generationes et corruptiones rerum, etc. Successio namque essentialiter includit pluralitatem rerum quarum una sit post aliam: ergo repugnat ens successivum, quia tale, esse æternum et produci per actionem instantaneam, qualis est creatio. Dixi *saltem quoad entia successiva*, quia quoad permanentia, non desunt insignes quidam philosophi qui opinantur, demonstrari non posse, mundi æternitatem quoad entia permanentia absolutam repugnantiam involvere; quam opinionem tuetur etiam D. Thomas, cujus mens circa possibilitatem creationis æternæ, verbis hisce tota continetur: «Si ponatur causa producens effectum suum subito (in instanti), prout contingit in creatione, non repugnat quod non præcedat duratione suum causatum; repugnat autem in causis producentibus effectum per motum, quia oportet quod principium motus præcedat finem ejus.» (3)

(1) *Sum. cont. Gent.* lib. 2.º, cap. 17.

(2) Circa creationem vid. *Estudios sob. la Filos.*, etc. lib. 3.º capp. 5.º, 6.º, 7.º, 8.º et 9.º

(3) *Opusc.* 27.

SCHOLIUM.

Cæterum, quidquid sit de absoluta possibilitate æternitatis mundi, ex divina revelatione certo habemus, mundum non ab æterno, sed ex tempore et cum tempore, conditum a Deo fuisse. Cui revelatæ veritati adstipulantur et ratio naturalis, et observationes geologicæ, et monumenta astronomica et historica, quæ universa mundum, non ex æternitate, sed per determinatam durationem existisse, significant, ac quoad hominum genus demonstrant.

SOLVUNTUR OBJECTIONES.

Objic. 1.^a Non repugnat series infinita rerum, quarum aliæ ex aliis procedant, quin unquam ad extremum deveniantur; atqui ea in hypothesi nulla erit necessitas admittendi primam aliquam causam: ergo.

Resp. 1.º Neg. maj. Ut enim supra ostensum est, repugnat numerus actu infinitus, prout esset series in argumento supposita, eo ipso quod supponit in tali serie nunquam ad extremum posse deveniri.

Resp. 2.º Etiam ommissa maj. neg. min. Siquidem, cum series quæ hic supponitur, sit ordinata, ita ut unum ex alio procedat et gignatur, repugnat eam existere et concipi absque aliquo primo a quo incipiat, non secus ac ultimam repugnat sine medio. Quacumque itaque serie ordinata posita, sive finita, sive infinita, nec concipi, nec existere potest ens præsens hujus seriei, quia ex aliquo primo inceperit; nam si nullam supponatur primam, nec perveniri potuit ad medium præsens.

Objic. 2.º Quod humano conceptu representari nequit, contradictionem implicat atque esse non potest; sed creatio ex nihilo, hominis conceptu nequit representari: ergo repugnat ejus existentia.

Resp. Omissa, maj. cum fidei mysteria hominis conceptu proprie non represententur, quin idcirco contradictionem involvant, dist. min. Creatio ex nihilo hominis conceptu imaginario representari nequit, conc. conceptu rationis, subd. *conceptione perfecta et perspicua, conc. imperfecta et*